

**Силабус навчальної дисципліни
«Народна архітектура України»
на 2020–2021 н.р.**

Назва курсу	Народна архітектура України
Адреса викладання курсу	Львів, проспект Свободи, 15, Інститут народознавства НАНУ
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Відділ етнології сучасності
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	03 – гуманітарні науки 032 – історія та археологія
Викладачі курсу	д.і.н., проф. Тарас Я.М.
Контактна інформація викладачів	taras@nas.gov.ua http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/Contacts.aspx?PersonID=0000013235
Консультації по курсу відбуваються	Інститут народознавства НАНУ Львів, проспект Свободи, 15
Сторінка курсу	
Інформація про курс	«Народна архітектура України» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 032 – історія та археологія (спеціалізація “етнологія”), яка викладається в 5 семестрі для аспірантів в обсязі п'яти кредитів (150 годин) за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS.
Коротка анотація курсу	«Народна архітектура України» – дисципліна, яка вивчає особливості планувального та конструктивного рішення народної архітектури, розкриває основні риси народної творчості в архітектурі, дає змогу визначити історико-культурну значущість народної спадщини, виявляє особливості організації середовища і відповідно дозволяє окреслити коло можливих нових напрямків її дослідження, розглядає основні типи будівель українського села та найхарактерніші риси традиційної архітектурної спадщини України, досліджує дерев'яні церкви, збудовані народними майстрами та школи народного храмового будівництва.
Мета та завдання курсу	Мета вивчення навчальної дисципліни: Ознайомити аспіранта з народною будівельною творчістю, народним будівництвом, де виявляються багатовіковий досвід, традиції, побут і культура народу, творчість багатьох поколінь майстрів, які враховували особливості клімату, ландшафту, народного побуту, естетичні самки певної етнічної групи. Ознайомити із історичним розвитком народного будівництва (в матеріальному та духовному вимірах) для оволодіння сучасними підходами та інструментами дослідження етнокультурних явищ та процесів. Завдання навчальної дисципліни Внаслідок вивчення дисципліни аспірант повинен: Знати: особливості історичного розвитку етносу в галузі будівництва; характерні стійкі етнічно обумовлені місцеві традиції в планувально-просторовій побудові поселень та селянських дворів, у спорудженні житлових. Грамадських, господарських будівель; школи народного

	<p>будівництва;</p> <p>Вміти: характеризувати народну архітектуру за традиційним типологічним рядом; поділяти на групи за утилітарним призначенням; виділяти найбільш розповсюджені планувальні типи житла; характеризувати основні архітектурно-етнографічні райони за сталими регіональними типологічними особливостями; визначати об'ємно-просторові вирішення народного житла</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентостей:</p> <p>Загальних: володіти знаннями про особливості формування і розвитку народного будівництва поселень, садиб, традиційних споруд; чинники, які обумовили локальні особливості народного будівництва; основні теоретичні підходи і концепції щодо етногенезу сакрального будівництва; ключові параметри порівняльного аналізу архітектурно-конструктивних рішень традиційних споруд; особливості методики дослідження пам'яток народної архітектури.</p> <p>Фахових: здатність характеризувати народну архітектуру за типологічним рядом, визначати характеристики об'єктів традиційного будівництва; викладати усно і письмово своє бачення етногенези розвитку народного будівництва; поважно ставитися до праць попередників, коректно використовувати їх інформацію з народного будівництва; розглядати в соціокультурному контексті генезу народного будівництва.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Косміна Т. Поселення, садиба, житло // Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах. Книга 2. – Опішне: Українське народознавства, 1999. – С. 13–57. 2. Логвин Г. Культові споруди в Україні // Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах. Книга 2. – Опішне: Українське народознавства, 1999. – С. 417–462. 3. Могитич І.Р. Народна архітектура Українських Карпат XV–XX ст. – К.: Наукова думка, 1987. – 270 с. 4. Самойлович В.П. Народное архитектурное творчество. – К.: Будіввельник, 1976. – 230 с. 5. Таранушенко С. Монументальна дерев'яна архітектура Лівобережної України. – К.: Наукова думка, 1987. – 334 с. 6. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура українців Карпат: культурно-традиційний аспект. – Львів, 2007. – 640 с.
<p>Тривалість курсу</p>	<p>150 год.</p>
<p>Обсяг курсу</p>	<p>50 годин аудиторних занять, з них 26 годин лекцій, 24 години практичних занять, та 100 годин самостійної роботи.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Завдання вивчення дисципліни: висвітлити роль і значення народної архітектури у культурному будівництві незалежної Української держави, осмислити сутність національної народної архітектури, шляхів її становлення та розвитку і відповідно на цій основі визначити сучасні стратегії її охорони та реставрації.</p> <p>У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен: характеризувати традиційне народне будівництво за типологічним рядом та існуючою класифікацією; знати типи планувальної організації житла; характеризувати за спільними сталими регіональними типологічними</p>

	особливостями основні архітектурно-етнографічні зони і регіони України (Полісся, Карпати, Поділля, Слобожанщина, Середня Наддніпрянщина, Південь України); характеризувати за об'ємно-просторовим конструктивним рішенням житло, господарські, виробничі, громадські та культові споруди; знати архітектурно-типологічні особливості церков, школи народного храмового будівництва, конструктивно-технічні особливості традиційних будівель та декоративно-мистецькі прийоми та засоби народної архітектурно-будівельної творчості.
Ключові слова	Етнологія, традиційне житлове будівництво, сакральна архітектура, школи народного храмового будівництва
Формат курсу	Очний
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Традиційна архітектурна спадщина українського села. 2. Типологічна характеристика об'єктів народної архітектури. 3. Конструктивно-технічні особливості традиційних будівель. 4. Декоративно-мистецькі прийоми та засоби народної архітектурної творчості. 5. Церква в етнічній історії України. 6. Культові споруди в Україні. 7. Національні особливості храмовлаштування.
Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни	Етнографічне районування України Теорія етнології Українське народне мистецтво: морфологія, історія
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, навчальні проекти, творча наукова робота
Необхідне обладнання	Діапроектор, комп'ютер та лазерна указка.
Методи і критерії оцінювання	Поточний контроль (30%): усне опитування, виступи на семінарах, тест, колоквиум. Підсумковий контроль (70%): виконання модульної контрольної роботи за темою дисертаційної роботи, залік.
Питання до екзамену	<ol style="list-style-type: none"> 1. Класифікація об'єктів народної архітектури. 2. Традиційний будівельний матеріал в народному житлобудівництві українців. 3. Конструктивно-технічні особливості традиційних будівель. 4. Поселення: стаціонарне, тимчасове. Складові поселення. 5. Планувально-просторова організація садиби. 6. Складові садиби. 7. Житлові будівлі українців. 8. Господарські будівлі українського села. 9. Виробничі будівлі українського села. 10. Адміністративні будівлі українського села.

	<ol style="list-style-type: none">11. Культурно-побутові, освітні та медичні будівлі українського села.12. Архітектурно-конструктивні елементи традиційних будівель: житлових, господарських та малих форм.13. Вибір та випробування місця для будівництва хати, церкви, інших споруд.14. Закладання (закладини) хати, церкви, інших споруд.15. Зведення стін.16. Закладання сволоків.17. Зведення дахів та верхів.18. Важення споруд.19. Планувально-просторова організація інтер'єру хати.20. Складові інтер'єру української хати.21. Технології спорудження вогнища, печі, груби, комина.22. Еволюція горизонтального планування української хати.23. Народне житло на Поліссі: загальна характеристика.24. Народне житло на Бойківщині: загальна характеристика.25. Народне житло на Гуцульщині: загальна характеристика.26. Народне житло на Поділлі: загальна характеристика.27. Народне житло на Лемківщині: загальна характеристика.28. Школи народного храмового будівництва України.29. Планувальні схеми українських церков.30. Об'ємно-просторові структури українських дерев'яних храмів.31. Чинники, які вплинули на формування та розповсюдження об'ємно-планувальних вирішень дерев'яних церков українців.32. Генеза планово-просторових форм сакральної архітектури.33. Триверхі тризрубні церкви.34. Споруди для дзвонів.35. Вітряні та водяні млини.36. Комори в історико-етнографічних районах України.
--	--